

KONGREGÁCIA PRE KATOLÍCKU VÝCHOVU
DEKRÉT O REFORME CIRKEVNÝCH ŠTÚDII FILOZOFIE

Predhovor

I. Súčasný stav

1. V diele evanjelizácie sveta Cirkev starostlivo a uvážlivo sleduje rýchle kultúrne zmeny, ktoré budú mať vplyv na ňu samu a na celú spoločnosť. Medzi zmenami v dominantnej kultúre, ktoré sú znepokojujúce, je najmä poňatie pravdy. Veľmi často sa stretávame s nedostatkom dôvery v schopnosť ľudskej inteligencie dospieť k objektívnej a univerzálnej pravde, ktorou sa ľudia môžu orientovať vo svojom živote. Navyše vplyv humanitných vied a dôsledky vedeckého a technického rozvoja vedú k vzniku nových výziev pre Cirkev.

2. Pápež Ján Pavol II. encyklikou *Fides et ratio* sa snažil zdôrazniť potrebu filozofie pre prehĺbenie poznania pravdy a poľudštenie života na zemi. Takej filozofie, „ktorá priamo prispieva k tomu, aby sa položila otázka o zmysle života a načrtla aj odpoveď.“ [1]. Táto požiadavka pochádza jednak z údivu nad tým, čo človek zažije pri stretaní sa s ľuďmi a vesmírom, jednak z bolestivých a tragických skúseností, ktoré ho trápia. Filozofická náuka potom vyniká ako „jedna z najvznešenejších úloh ľudstva“ [2].

II. „Pôvodné poslanie“ filozofie

3. Filozofické školy v priebehu dejín ukazujú bohatstvo dôkladných výskumov a postojov k pravde. Ak starobylá múdrosť rozmýšľala o bytí pod zorným uhlom kozmu, patristické a stredoveké myslenie sa prehĺbilo a očistilo postojom k vesmíru ako k Bohom slobodne stvorenému bytiu, ktoré je rozumné a dobré (porov. *Múd* 13,1 - 9; *Sk* 17, 24-28). Moderná filozofia si zvlášť cení slobodu, schopnosti rozumu a schopnosti človeka skúmať a ovládnuť vesmír. V poslednej dobe niekoľko súčasných prúdov, čoraz viac vnímajúc nedokonalosť nášho poznania a našej ľudskosti, zamerali sa na sprostredkujúcu úlohu jazyka [3] a kultúry. Nakoniec nemôžeme zabudnúť na iné oblasti mimo západného myslenia, početné a niekedy značné úsilie chápať človeka, svet a absolútno v rôznych kultúrach, napríklad v Ázii a Afrike? Tieto duchaplné skúmania myslenia a reči by sa nemali vzdávať koreňov bytia. „Keď takto nástojím na metafyzickej zložke ...je to záväzná cesta prekonať krízovú situáciu, ktorá dnes preniká veľkú časť filozofie, ako aj napraviť určité úchyľky v správaní, ktoré sa rozšírili v našej spoločnosti.“ [4] Z tohto hľadiska sú filozofi pozývaní dôrazne obnoviť „pôvodné poslanie“ filozofie[5]: hľadanie pravdy a jej intelektuálneho a metafyzického rozmeru.

4. Múdrosť chápe prvé a základné princípy reality a hľadá definitívny a plný význam existencie, ktorá je „rozhodujúcou kritickou inštanciou, ktorá ukazuje rozličným sféram vedných odborov ich spoľahlivosť a ich hranice“ a stane sa aj „poslednou inštanciou zjednocovania ľudskej vedy a ľudskej činnosti a bude ich usmerňovať k jednému cieľu a jednému smeru, ktoré sú definitívne.“ [6]. Charakter múdrosti vo filozofii je „autenticky metafyzického dosahu, čiže schopná prekročiť empirické danosti, aby pri svojom hľadaní pravdy dospela k čomusi absolútnemu, poslednému, základnému“ [7], hoci sa odkrývala postupne v celej histórii. Skutočne, metafyzika alebo prvá filozofia uvažuje nad bytím a jeho atribútmi a poznáva duchovné skutočnosti, hľadá prvú príčinu všetkého [8]. Avšak, tento dôraz na povahu múdrosti a metafyziku nie je výlučne spojený s filozofiou bytia, pretože všetky rôzne oblasti filozofie sú nevyhnutné pre poznanie reality. V skutočnosti každá disciplína musí rešpektovať vlastný odbor štúdia a špecifické metódy kvôli súladu s realitou a rôznym spôsobom ľudského poznania.

III. Filozofická formácia v horizonte rozumu otvoreného voči pravde

5. Tvárou v tvár „drobeniu vedy“, ktoré „narúša vnútornú jednotu súčasného človeka, lebo nesie so sebou len čiastkový prístup k pravde a v dôsledku toho i trieštenie jej zmyslu“, silne znejú tieto slová Jána Pavla II.: „Práve preto, že si osvojujem to, čo pápeži niekoľkých generácií neprestajne vyučujú a čo sám Druhý vatikánsky koncil potvrdil, chcem dôrazne vysloviť, že človek je schopný dospieť k jednotnému a organickému vedeckému pohľadu. Toto je jedna z úloh, ktoré bude musieť kresťanské myslenie prijať v ďalšom tisícročí kresťanskej éry“. [9]

6. V kresťanskom pohľade pravda nemôže byť oddelená od lásky. Na jednej strane obrana a presadzovanie pravdy sú základným prejavom dobročinnosti: „Preto obhajovať pravdu, s pokorou a presvedčivo ju predkladať a životom o nej vydávať svedectvo, sú náročné a nenahraditeľné formy lásky.“ [10] Na druhej strane, len pravda dáva pravú lásku: Pravda je svetlo, ktoré dáva láske zmysel a hodnotu. [11] Nakoniec, pravda a dobro úzko súvisia: „Pravda znamená viac než poznanie: účelom poznania pravdy je poznanie dobra. Taký je aj význam Sokratovho hľadania: Aké je to dobro, čo nás robí pravdivými? Pravda nás robí dobrými a dobro je tá pravda.“ [12] Tým, že ponúka systematický pohľad na poznanie, ktoré nie je oddelené od lásky, môže Cirkev konkrétne prispieť vlastným prínosom, ktorý bude mať vplyv na efektívne kultúrne a sociálne projekty [13].

7. To je tá filozofia, ktorá sa pestuje v rámci *Universitas* a je povolaná ako prvá prijať výzvu na skúmanie, rozvíjanie a obranu racionálnosti „širších obzorov“, ukazuje, že „je opäť možné rozšíriť oblasť našej racionality [...], spojiť teológiu, filozofiu a vedu, pri plnom rešpektovaní [...] ich vzájomnej autonómie, ale aj s povedomím vnútornej jednoty, ktorá ich drží spolu.“ [14] Na inštitucionálnej úrovni, ide o nájdenie „toho veľkého *logosu*“, „tej šírky rozumu,“ a to je „veľkou úlohou univerzity.“ [15]

IV. Filozofická formácia v cirkevných inštitútoch vyššieho vzdelávania

8. Cirkev mala vždy veľký záujem o filozofiu. V skutočnosti, rozum, - ktorým je od stvorenia obdarený každý človek - je jedným z dvoch krídel, na ktorých sa človek zdvihne ku kontemplácii pravdy, a filozofické poznanie je vrchol toho, čo môže rozum dosiahnuť [16]. Vo svete vedeckých a technických poznatkov, ohrozenom relativizmom, iba v „horizonte múdrosti“ [17] prináša integrovanú víziu a dôveru v schopnosť rozumu slúžiť pravde. To je dôvod, prečo cirkev dôrazne odporúča filozofickú formáciu rozumu otvorenú k viere, bez zmätku alebo rozdelenia [18].

9. Navyše filozofia je nenahraditeľná pre teologickú formáciu. „V skutočnosti teológia vždy potrebovala a potrebuje príspevok filozofie.“ [19] Tým, že pomáha k prehĺbeniu zjaveného Božieho slova, pri jeho charaktere vynikajúcej a univerzálnej pravdy, filozofia sa vyhýba tomu, aby sa to zastavilo na úrovni náboženskej skúsenosti. Právom bolo povedané, že „kríza pokoncilovej teológie je z veľkej časti krízou filozofických základov [...]. Keď nie sú objasnené filozofické základy, teológia stráca pôdu pod nohami. Prečo teda nie je jasnejšie až po akú hranicu človek naozaj poznáva realitu, a aké sú základy, na ktorých môže začať premýšľať a hovoriť?“ [20]

10. Napokon, filozofická príprava je určitým spôsobom „rozhodujúcou fázou intelektuálnej formácie“ pre budúceho kňaza: „len zdravá filozofia môže pomôcť vypestovať v kandidátoch kňazstva vedomie ustanovujúceho vzťah medzi ľudským duchom a pravdou, ktorá sa nám naplno zjavuje v Ježišovi Kristovi.“ [21] V skutočnosti, „štúdium filozofie by malo mať v štruktúre teologických štúdií a vo formácii kandidátov na kňazstvo pevné a neodmysliteľné postavenie. Nie je náhoda, že teologickým štúdiám predchádza určitý časový úsek, v ktorom sa počíta s osobitným záväzným štúdiom filozofie.“ [22]

11. V akademických cirkevných inštitútoch musí vhodná filozofická formácia zahŕňať ako intelektuálne zručnosti aj vedomosti („habitus“).

Vďaka intelektuálnej, vedeckej a rozumovej výbave („habitus“) sa rozum učí poznávať viac ako len empirické dáta. Intelektuálne debaty v pluralitnej spoločnosti, ktorá je silne ohrozená relativizmom a ideológiou, alebo v spoločnostiach bez pravej slobody, vyžadujú, aby študenti na cirkevných filozofických fakultách získavali solídnu *forma mentis*. Tieto schopnosti („habitus“) umožňujú myslieť, učiť sa a presvedčať s dôkladnosťou a tiež viesť dialóg s každým, presne a bez strachu.

Rozmer „habitus“ je však spojený s asimiláciou pevne získaných vedomostí. Inými slovami, oni pochádzajú zo znalostí a prehĺbenia najdôležitejších pravd získaných z filozofických diel, niekedy s pomocou Božieho zjavenia. Aby sa dospelo k dôkladnému a koherentnému poznaniu človeka, sveta a Boha, [23] „habitus“ vyžaduje, aby vyučovanie filozofie bolo zakorenené vo „večne platnom filozofickom dedičstve“, rozvinutom v priebehu dejín a zároveň, aby bolo otvorené prijímať prínos minulých i nových filozofických výskumov. [24] Medzi týmito základnými pravdami, majú niektoré zásadný význam a sú zvlášť dnes dôležité: schopnosť dosiahnuť objektívnu a univerzálnu pravdu, rovnako aj platné metafyzické vedomosti; [25] jednota tela a duše v človeku, [26] dôstojnosť ľudskej osoby; [27] vzťahy medzi prírodou a slobodou, [28], dôležitosť prirodzeného práva a „prameňov morálky“ [29], najmä predmetu morálneho zákona, [30] a nevyhnutná zhoda občianskeho práva a morálneho práva [31]

12. Filozofia svätého Tomáša Akvinského je dôležitá pre získanie intelektuálnych zručností „habitus“ a zrelú asimiláciu filozofického dedičstva. Vedel dať „vieru do pozitívneho vzťahu s dominantnou formou vedy vo svojom čase.“ [32] Z tohto dôvodu je pre všetky časy nazývaný „apoštolom pravdy.“ [33] „Práve preto, že bezvýhradne šiel za pravdou, vedel vo svojom realizme uznať jej objektívnosť. Jeho filozofia je naozaj filozofiou bytia a nie jednoduchého zdania.“ [34] Keď Cirkev uprednostňuje jeho metódu a doktrínu, nie je exkluzívnou, ale „príkladom“ [35].

V. Súčasná reforma filozofických štúdií

13. Kongregácia pre katolícku výchovu vo svojom úsilí o vytvorenie lepších usmernení pre Cirkev na účinnejšiu evanjelizáciu teraz cíti, že je potrebné aktualizovať niektoré body apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana* a *Ordinationes* tejto kongregácie. [36] Táto reforma cirkevných štúdií filozofie sa zameriava na pomoc cirkevným inštitútom vyššieho vzdelávania, aby ponúkali vhodný prínos cirkevnému a kultúrnemu životu našej doby.

14. Treba jasne rozlišovať medzi štúdiom na cirkevných filozofických fakultách a základným kurzom filozofie, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť štúdia na fakulte teológie alebo v seminári. V inštitúcii, ktorá má zároveň aj cirkevnú filozofickú fakultu aj fakultu teológie, keď sa kurzy filozofie, ktoré sú súčasťou päťročného cyklu teológie, študujú na filozofickej fakulte (vzhľadom na svoj špecifický charakter a platné normy), orgán, ktorý rozhoduje o tomto programe, je dekan teologickej fakulty. Jeho rozhodnutia majú byť v súlade s platným právom a v úzkej spolupráci s filozofickou fakultou.

Tento kurz filozofie je zameraný na teologickú formáciu, a štruktúrovaný podľa jej potrieb, a preto neumožňuje, aby študent získal akademický titul kánonicky platný v odbore filozofie. Namiesto toho, sa kurz končí osvedčením o dokončených filozofických štúdiách, ktoré nie je akademickým titulom. Osvedčenie v súlade s novými normami len potvrdzuje, aké kurzy boli prednášané a aké kredity boli získané v oblasti filozofických štúdií.

15. Reforma má tri oblasti realizácie:

a) Cirkevná filozofická fakulta

Keď sa v roku 1979 menila štruktúra troch cyklov filozofickej fakulty [37], potvrdila apoštolská konštitúcia *Sapientia christiana* dobu dvoch rokov pre prvý cyklus [38]. Skúsenosti z viac ako tridsať rokov postupne viedli k zisteniu, že na lepšie dosiahnutie cieľov uvedených pre filozofiu vo vyššie uvedenej apoštolskej konštitúcii, a najmä na to, aby študent dosiahol „pevnú a súdržnú syntézu náuky“, sú potrebné tri rokov formácie. [39] V skutočnosti, určitý počet fakúlt a inštitútov už ponúka formáciu, ktorá sa po troch rokoch uzatvára cirkevným bakalaureátom vo filozofii. V tejto súvislosti sa teraz požaduje, aby všetky cirkevné filozofické fakulty zaviedli túto všeobecnú univerzitnú prax, pokiaľ ide o dĺžku trvania pre akademické hodnosti, takže trojročný kurz filozofických štúdií bude *conditio sine qua non* na získanie prvého akademicky uznávaného stupňa v odbore filozofia.

Druhý pokračujúci cyklus sa skladá z dvoch rokov špecializácie, po ktorej sa vydáva licenciát. Tretí cyklus, doktorát výskumu, ktorý trvá najmenej tri roky, je určený predovšetkým tým, ktorí sa pripravujú na vyučovanie v oblasti vyššieho vzdelávania, kde výskum tvorí základný prvok a to i s ohľadom na rozvoj svojich učiteľských schopností.

b) filozofická formácia na teologických fakultách a v seminároch

Bola stanovená doba trvania filozofickej formácie ako integrálna súčasť teologického štúdia na teologických fakultách alebo v seminároch. Bez toho, aby stratila svoju autonómiu, filozofická formácia nevyhnutná pre teologické vedomosti [40] umožňuje, aby študent, ktorý získal správnu filozofickú a teologickú metodológiu a hermeneutiku, primerane zvládol riadne teologické štúdium, a tak aby dospel k svojej vlastnej syntéze na konci filozoficko-teologických štúdií.

Nadmerné miešanie filozofických a teologických predmetov – alebo predmetov iného druhu – vyvoláva u študenta chybnú formáciu príslušných intelektuálnych schopností („habitus“) a spôsobuje zmätok medzi metodológiami jednotlivých predmetov a ich konkrétnych epistemologických postupov. Aby sa predišlo zvýšenému riziku fideizmu a zabránilo sa buď manipulácií alebo roztrieštenia filozofie, je veľmi žiaduce, aby sa filozofické kurzy sústredili do prvých dvoch rokov filozoficko-teologickej formácie. V rámci tohto dvojročného obdobia budú tieto filozofické štúdiá, ktoré sa vykonávajú s ohľadom na štúdiá teológie, integrované s úvodnými kurzami teológie.

Všetko, čo sa týka doby trvania, počtu kreditov a obsahu štúdia filozofie, treba aplikovať tiež v tých krajinách, kde je štúdium „filozofie“ integrované v rámci programu bakalaureátu na katolíckom inštitúte vyššieho vzdelávania mimo rámca cirkevnej fakulty.

c) kvalifikácia učiteľov

Vážna zodpovednosť za zabezpečenie filozofickej formácie pre študentov požaduje, aby učelia mali akademické tituly získané na cirkevných inštitútoch (cirkevné fakulty filozofie a teológie, aj afiliované a agregované inštitúty), s vhodnou vedeckou prípravou, ktoré sú schopné prednášať aktualizované bohaté dedičstvo kresťanskej tradície [41].

16. Vzhľadom na všetky tieto rôzne pripomienky, sú články apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana* a príslušných *Ordinationes* Kongregácie pre katolícku výchovu aktualizované so zreteľom na:

- počet rokov pre získanie bakalaureátu vo filozofii;
- obsah prvého cyklu štúdia na cirkevnej fakulte filozofie;
- cursus studiorum filozofie, ktorý tvorí neoddeliteľnú súčasť prvého cyklu teologickej fakulty alebo v seminári, alebo je v rámci programu univerzitnej formácie (porov. vyššie, 15 b);
- vymedzenie niektorých predpisov týkajúcich sa učiteľov;
- afiliácia trojročného štúdia filozofie.

Časť II:

NORMY apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana*

Časti apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana*, ktoré zostávajú nezmenené, sú uvedené kurzívou.

Články 72, 81, 82 a 83 sú revidované nasledujúcim spôsobom:

Čl. 72.a) [Štúdium na fakulte posvätnéj teológie]

Štúdium na fakulte posvätnéj teológie obsahuje:

a) prvý základný cyklus, ktorý trvá päť rokov čiže desať semestrov, alebo tri roky, ak sa vyžadujú predtým dva roky filozofie.

Počas prvých dvoch rokov sa v prvom rade musia venovať solídnej filozofickej formácii, ktorá je nevyhnutná pre správnu prípravu na štúdium teológie. Bakalár získaný na cirkevnej fakulte filozofie nahrádza kurz filozofie prvého cyklu na teologickej fakulte. Bakalár z filozofie získaný na necirkevnej fakulte neumožňuje kompletne uznať študentovi kurz filozofie prvého cyklu na teologickej fakulte.

Teologické disciplíny nech sú podávané tak, aby poskytovali prirodzený výklad celej katolíckej náuky spolu s úvodom do metódy vedeckého teologického výskumu.

Cyklus sa končí akademickým stupňom bakalára alebo iným primeraným akademickým stupňom stanoveným v štatútoch.

Čl. 81 [Štúdium na cirkevnej filozofickej fakulte]

Štúdium na filozofickej fakulte obsahuje:

a) prvý základný cyklus počas troch rokov čiže šiestich semestrov, v ktorom sa podáva ucelený výklad rozličných filozofických smerov, ktoré hovoria o svete, človeku a Bohu, aj dejiny filozofie spolu s úvodom do metódy vedeckého výskumu;

b) druhý cyklus, tzv. špecializácie, počas dvoch rokov čiže štyroch semestrov, v ktorom sa na špeciálnych predmetoch a seminároch prehľbuje filozofické uvažovanie v niektorom filozofickom smere;

c) tretí cyklus, v ktorom sa po dobu najmenej troch rokov dosiahne filozofická zrelosť, najmä vypracovaním doktorskej dizertačnej práce.

Čl. 83 [Diplomy požadované od študentov]

Aby niekto mohol byť prijatý do prvého cyklu na filozofickú fakultu, musí mať ukončené štúdium požadované podľa normy čl.32 tejto konštitúcie.

Ak študent, ktorý úspešne dokončil pravidelné kurzy filozofie v prvom cykle teologickej fakulty, chce pokračovať vo filozofických štúdiách, aby získal bakalára na cirkevnej fakulte filozofie, musí mať náležite zohľadnené kurzy, ktoré študent absolvoval v priebehu vyššie uvedených štúdií.

ŠPECIÁLNE NORMY [Ordinationes]

Časti *Ordinationes* apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana*, ktoré zostávajú nezmenené, sú uvedené kurzívou.

Čl. 51. 1 °a) [Štúdium na fakulte teológie]

Povinné predmety sú:

1° v prvom cykle:

a) Filozofické predmety požadované na teológii, ako sú najmä systematická filozofia a dejiny filozofie (starovekej, stredovekej, modernej, súčasnej). Okrem všeobecného úvodu musí byť systematická výučba, ktorá zahŕňa hlavné oblasti filozofie: 1) metafyzika (chápaná ako filozofia bytia a prirodzená teológia), 2) filozofia prírody, 3) filozofia človeka, 4) morálna a politická filozofia, 5) logika a filozofia poznania.

- filozofické disciplíny v striktnom zmysle okrem humanitných vied (porov. *Ord.*, čl. 60, 1 a.) musia predstavovať aspoň 60% počtu kreditov v prvých dvoch rokoch. Každý rok musí obsahovať počet kreditov primeraný pre jeden rok vysokoškolského štúdia na plný úväzok.

- Je veľmi žiaduce, aby sa filozofické kurzy sústredili v prvých dvoch rokoch filozoficko-teologickej formácie. V rámci tohto dvojročného obdobia tieto filozofické štúdiá, ktoré sa vykonávajú s ohľadom na štúdium teológie, budú integrované s úvodnými kurzami teológie.

Čl. 52

V päťročnom vzdelávaní v prvom cykle treba dbať na to, aby sa všetky predmety prednášali v takom poriadku, rozsahu a vlastnou metódou, aby sa harmonicky a účinne snažili študentom odovzdať pevné, organické a kompletne vzdelanie v teológii, aby sa stali schopnými ďalej študovať v druhom cykle, aby vedeli správne vykonávať určité cirkevné služby.

Čl. 52 bis [kvalifikácia profesorov filozofie na teologickej fakulte]

Počet profesorov, ktorí učia filozofiu, musí byť aspoň traja, ktorí majú požadované tituly vo filozofii (porov. *Ord.*, Čl. 17 e 61, b). Musia byť stabilní, čiže zamestnaní na plný úväzok na výučbu filozofie a na výskum v tejto oblasti.

Čl. 59 [Ciele cirkevnej filozofickej fakulty]

§ 1. Výskum a vyučovanie filozofie na cirkevnej filozofickej fakulte musia byť zakorenené v „filozofickom dedičstve, ktoré je trvalo platné“, [42], ktoré sa vyvinulo v celej histórii, pričom je venovaná osobitná pozornosť dielam svätého Tomáša Akvinského. Zároveň filozofia, ktorá sa vyučuje na cirkevnej fakulte musí byť otvorená prínosom výskumov tak nedávnych ako aj nových. Je treba zdôrazniť intelektuálny a metafyzický rozmer filozofie.

§ 2. V prvom cykle *nech sa filozofia prednáša tak, aby študenti v základnom cykle nadobudli pevnú a ucelenú syntézu náuky, aby sa naučili skúmať a rozlišovať rôzne filozofické smery a zvykli si na osobné filozofické uvažovanie*. Ak študenti prvého cyklu teologického štúdia navštevujú prvý cyklus - kurzy na filozofickej fakulte, treba starostlivo chrániť špecifický charakter obsahu a účelu jednotlivých vzdelávacích zameraní. Na konci filozofickej formácie, sa im neudelí akademický titul v odbore filozofia (porov. *Sap. Chr.*, Čl. 72), ale študenti môžu požiadať o potvrdenie o kurzoch, ktorých sa zúčastnili, a o kreditoch, ktoré získali .

§ 3. Formácia získaná v prvom cykle môže byť dokončená v pokračujúcom cykle, kde sa začína špecializovať prostredníctvom väčšieho sústredu sa na jednu oblasť filozofie a väčšieho nasadenia študenta vo filozofickej reflexii.

§ 4. Je potrebné jasne rozlišovať medzi štúdiom na cirkevnej filozofickej fakulte a filozofickými kurzami, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou štúdia na teologickej fakulte alebo v seminári. V inštitúcii, ktorá má zároveň aj cirkevnú filozofickú fakultu aj fakultu teológie, keď sa kurzy filozofie, ktoré sú súčasťou päťročného cyklu teológie študujú na filozofickej fakulte, orgán, ktorý rozhoduje o programe, je dekan teologickej fakulty. Jeho rozhodnutia majú byť v súlade s platným právom a v úzkej spolupráci s filozofickou fakultou.

Čl. 60 [Štúdium na cirkevnej filozofickej fakulte]

Disciplíny vyučované v rôznych cykloch sú:

1 ° v prvom cykle:

a) povinné základné predmety:

- Všeobecný úvod, ktorého cieľom je najmä na predstavenie sapienciálnej dimenzie filozofie.

- Hlavné filozofické disciplíny: 1) metafyzika (chápaná ako filozofia bytia a prirodzená teológia), 2) filozofia prírody, 3) filozofia človeka, 4) morálna a politická filozofia, 5) logika a filozofia poznania. Vzhľadom k tomu, že metafyzika je zvlášť dôležitá, je potrebné priznať tejto disciplíne primeraný počet kreditov.

- Dejiny filozofie: starovekej, stredovekej, modernej a súčasnej. Pre starostlivé skúmanie rôznych prúdov myslenia nech je pridaná, pokiaľ je to možné, lektúra textov viacerých významných autorov. Nech je pridané podľa potreby aj štúdium miestnej filozofie.

Povinné základné predmety musia predstavovať aspoň 60% a nesmú presiahnuť 70% počtu kreditov v prvom cykle.

b) doplnkové povinné predmety:

- Štúdium vzťahu medzi rozumom a kresťanskou vierou - teda medzi filozofiou a teológiou – treba začať od systematického a historického hľadiska, venovať pozornosť ochrane autonómie každej oblasti, rovnako ako ich prepojeniu. [43]

- Latinčina – jej cieľom je, aby boli schopní pochopiť filozofické práce (najmä kresťanských autorov), napísané v tomto jazyku. Znalosti študentov z latinského jazyka sa musia overiť

počas prvých dvoch rokov.

- Moderný jazyk, iný ako materinský jazyk. Jeho znalosť musí byť overená pred koncom tretieho roka.

- Úvod do metodológie štúdia a vedeckého výskumu, ktorý slúži aj ako úvod k využitiu výskumných nástrojov a praxe argumentačného diskurzu.

c) voliteľné predmety:

- Základy literatúry a umenia;

- Princípy niektorých humanitných vied alebo niektorej z prírodných vied (napr. psychológia, sociológia, história, biológia alebo fyzika). Zvláštnym spôsobom treba dbať na to, aby sa objasnil správny vzťah medzi vedami a filozofiou.

- Niektoré ďalšie voliteľné filozofické disciplíny: napr. filozofia vedy, filozofia kultúry, filozofia umenia, filozofia techniky, filozofia jazyka, filozofia práva alebo filozofia náboženstva.

2 ° v druhom cykle:

Špeciálne disciplíny, ktoré sa majú primerane rozdeliť na rôzne odbory podľa odlišných špecializácií s vlastnými cvičeniami a seminármi a tiež s určitou napísanou prácou.

- Začiatkový alebo pokročilý kurz starovekej gréčtiny, alebo druhý cudzí jazyk, ako bol potrebný pre prvý cyklus, alebo ten istý na pokročilej úrovni.

3 ° v treťom cykle:

Štatúty fakulty nech určia, aké špeciálne predmety s akými cvičeniami a seminármi sa majú prednášať. Je nutné získať znalosť iného jazyka, alebo získať pokročilejšiu znalosť jedného z jazykov, ktoré študoval predtým.

Čl. 61 [Učiteľia na cirkevnej filozofickej fakulte]

a) fakulta musí zamestnávať najmenej sedem riadne kvalifikovaných stabilných učiteľov, ktorí môžu zabezpečiť vyučovanie všetkých povinných základných predmetov (porov. *Ord.* čl. 60, 1 °; článok 45, § 1, b).

Najmä musí mať na prvom cykle najmenej päť stabilných učiteľov rozdelených takto: jeden na metafyziku, jeden na filozofiu prírody, jeden na filozofiu človeka, jeden na morálnej filozofiu a politickú filozofiu, jeden na logiku a filozofiu poznania.

U ostatných povinných a voliteľných predmetov môže fakulta požiadať o pomoc iných učiteľov.

b) Učiteľ má aprobáciu na vyučovanie na cirkevných inštitútoch, ak získal potrebné akademické tituly na cirkevnej filozofickej fakulte (porov. *Ord.*, čl. 17).

c) Ak učiteľ nemá kánonický doktorát ani kánonický licenciát, môže byť stabilným učiteľom len s podmienkou, že absolvoval filozofické štúdiá, ktoré sú v súlade s obsahom a metódou

určenou pre cirkevnú fakultu. Pri hodnotení kandidátov na pedagogické miesta na cirkevnej filozofickej fakulte musia byť vzaté do úvahy tieto skutočnosti: potrebné odborné znalosti príslušnému predmetu; vhodná otvorenosť k celku poznania, vo svojich publikáciách a vo vyučovaní vernosť k pravde učenia viery, primerané prehĺbenie poznania o harmonickom vzťahu medzi vierou a rozumom.

d) Vždy je potrebné zabezpečiť, aby väčšina stabilných učiteľov na cirkevnej fakulte filozofie mala cirkevný doktorát z filozofie alebo cirkevný licenciát posvätnéj vedy spolu s doktorátom z filozofie získaným na necirkevnej univerzite.

Čl. 62 [Niektoré osobitné normy pre cirkevné fakulty filozofie a pridružené inštitúty]

Všeobecne platí, že aby študent mohol byť prijatý do druhého cyklu vo filozofii, je potrebné, aby získal cirkevný bakalareát vo filozofii.

Ak študent študoval filozofiu na necirkevnej fakulte filozofie Katolíckej univerzity alebo na inom ústave vyšších štúdií, môže byť prijatý do druhého cyklu len potom, ak preukázal prostredníctvom vhodného preskúmania, že jeho príprava je kompatibilná s tou, ktorá je určená na cirkevnej filozofickej fakulte, a po tom, čo si doplní medzery, pokiaľ ide o roky a osnovy predpokladané pre prvý cyklus, ako je stanovené v týchto *Ordinationes*. Výber predmetov musí podporovať syntézu vyučovaných predmetov (porov. *Sap. Chr.*, čl. 81.). Na konci týchto doplnkových štúdií bude študent prijatý do druhého cyklu bez toho, aby dostal cirkevného bakalára vo filozofii.

Čl. 62 bis

[Adaptácia noriem pre filozofickú afiliáciu a agregáciu]

§ 1. Vzhľadom k reforme na trojročný prvý cyklus cirkevných filozofických štúdií, ktoré sa končia bakalárom vo filozofii, pre filozofickú afiliáciu musí byť v súlade s tým, čo bolo nariadené pre prvý cyklus, pokiaľ ide o počet rokov a osnov (porov. *Ord.*, čl. 60, 1°). Počet stabilných učiteľov na afiliovanom inštitúte filozofie musí byť najmenej päť s požadovanou kvalifikáciou (porov. *Ord.*, Čl. 61).

§ 2. Vzhľadom k reforme na dvojročný druhý cyklus cirkevných filozofických štúdií, ktoré končia licenciátom filozofie, musí byť filozofická agregácia v súlade s tým, čo bolo nariadené na prvom a druhom cykle, pokiaľ ide o počet rokov a osnov (porov. *Sap. Chr.*, Čl 72 a a b, *Ord.*, článok 60). Počet stabilných učiteľov na agregovanom inštitúte filozofie musí byť najmenej šesť, s požadovanou kvalifikáciou (porov. *Ord.*, čl. 61).

[Úprava noriem týkajúcich sa filozofie ako súčasťou prvého cyklu na afiliovanom teologickom Inštitúte]

§ 3. Vzhľadom k reforme filozofie samozrejme v rámci prvého cyklu filozofického štúdia teológie, ktorý sa končí bakalárom teológie, filozofická formácia na afiliovanom teologickom Inštitúte musí byť v súlade s tým, čo bolo nariadené v študijnom programe (porov. *Ord.*, čl. 51, 1°). Počet stabilných učiteľov filozofie musí byť aspoň dvaja.

Dočasné normy

Čl. 65. Vstupom do platnosti tohto platnosti sú zrušené články 72, 81 a 83 apoštolskej konštitúcie *Sapientia christiana* a články 51, 52, 59, 60, 61 a 62 *Ordinationes*.

Čl. 66. Všetky cirkevné akademické inštitúcie teológie a filozofie musia sa prispôbiť tomuto dekrétu, počnúc akademickým rokom 2012-2013.

Quae hoc Decreto statuuntur, Summus Pontifex Benedictus XVI, in Audientia infrascripto Cardinale Praefecto recenter concessa, rata habuit et confirmavit, innovatos autem articulos 72, 81 a 83 Constitutionis Apostolicae Sapientia christiana in forma specifica approbavit, contrariis quibuslibet non obstantibus, atque publici iuris fieri iussit .

Datum Romæ, ex ædibus eiusdem Congregationis, in memoria sancti Thomae Aquinatis, die XXVIII mensis Ianuarii, A. D. MMXI.

Zenon Card. Grocholewski
Praefectus

Ioannes Ludovicus Brugues, O.P.
a Secretis

[1] List encyklika *Fides et ratio* (14. septembra 1998), AAS 91 (1999), s. 5-88, n. 3. V liste, Ján Pavol II. sústredil pozornosť na tému pravdy a jej základ vo vzťahu k viere, pokračuje v úvahách už v encyklike *Veritatis splendor* (6. augusta 1993), týkajúcich sa pravdy v mravnej oblasti (porov. *Fides et ratio* , n. 6), ktorá zahŕňa aj niektoré základné racionálne pravdy.

[2] *Fides et ratio*, n. 3.

[3] Porov. *Fides et ratio*, n. 84.

[4] *Fides et ratio*, n. 83.

[5] Porov . *Fides et ratio*, n. 6.

[6] *Fides et ratio*, n. 81

[7] *Fides et ratio*, n. 83.

[8] Porov. Svätý Tomáš Akvinský, *Commento alla Metafisica di Aristotele*, proemio, porov. Benedikt XVI., encyklika *Deus caritas est* (25. decembra 2005), AAS 98 (2006), s. 217 do 252, n. 9.

[9] *Fides et ratio*, n. 85.

[10] Benedikt XVI., encyklika *Caritas in veritate* (29. júna 2009), OR (8. júla 2009), s. 4-5, n. 1.

[11] *Caritas in veritate*, n. 3.

[12] Benedikt XVI., [Allocuzione per l'incontro con l'Università degli Studi di Roma La Sapienza](#), 17 gennaio 2008, OR (17 gennaio 2008), 4-5.

[13] Porov. *Caritas in veritate*, n. 5.

[14] Benedikt XVI., [Discorso ai partecipanti al IV Convegno Ecclesiale Nazionale](#), Verona, 19 ottobre 2006, OR (20 ottobre 2006), 6-7.

[15] **Benedikt XVI.**, [Incontro con i rappresentanti della scienza nell'Aula Magna dell'Università di Regensburg](#) (12 settembre 2006), AAS 98 (2006), 728-739.

[16] „VIERA A ROZUM sú ako dve krídla, ktorými sa ľudský duch povznáša ku kontemplácii o pravde.“ (*Fides et ratio*, Úvodné slovo).

[17] *Fides et ratio*, n. 106.

[18] Porov. *Fides et ratio*, n. 77, porov. *Deus caritas est*, nn. 10, 29.

[19] *Fides et ratio*, n. 77.

- [20] Joseph Ratzinger, „L'unità di missione e persona nella figura di Giovanni Paolo II”, 1998, in Id., *Giovanni Paolo II. Il mio amato predecessore*, Città del Vaticano e Cinisello Basalmo, 2007, p. 16.
- [21] Ján Pavol II., Posynodálna apoštolska exhortácia *Pastores dabo vobis* (25. marca 1992), AAS 84 (1992), s. 657 do 804, n. 52.
- [22] *Fides et ratio*, n. 62, porov. *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* (19. marca 1985), nn. 59 až 61.
- [23] Porov. Druhý vatikánsky ekumenický koncil, dekrét *Optatam totius*, n. 15.
- [24] CIC, kán. 251, porov. Sacra Congregazione per l'Educazione Cattolica, [L'insegnamento della filosofia nei Seminari](#) (20 gennaio 1972), III, 2, Roma, 1972, pp. 11-13.
- [25] Porov. *Fides et ratio*, nn. 27, 44, 66, 69, 80, atď.
- [26] Porov. *Veritatis splendor*, nn. 48-49, AAS 85 (06.8.1993), s. 1133-1228.
- [27] Porov. *Fides et ratio*, nn. 60, 83, atď. , porov. Druhý vatikánsky ekumenický koncil, past. konšt. *Gaudium et spes*, nn. 12-22.
- [28] Porov. *Veritatis splendor*, nn. 46-47.
- [29] Porov. *Veritatis splendor*, nn. 43-44, 74, porov. Commissione teologica internazionale, [Alla ricerca di un'etica universale. Nuovo sguardo sulla legge naturale](#), 27 marzo 2009.
- [30] Porov. *Veritatis splendor*, n. 72.
- [31] Ján Pavol II., encyklika *Evangelium vitae* (25. marca 1995), AAS 87 (1995), s. 401 do 522, nn. 68-74, porov. *Deus caritas est*, n. 28.
- [32] Benedikt XVI., [Discorso alla Curia Romana in occasione della presentazione degli auguri natalizi](#), 22 dicembre 2005, OR (23 dicembre 2005), 4-6.
- [33] Pavol VI., apoštolský list *Lumen Ecclesiae* (20. novembra 1974), 10, AAS 66 (1974), s. 673 do 702.
- [34] *Fides et ratio*, n. 44, porov. Ján Pavol II., [Discorso tenuto alla Pontificia Università S. Tommaso d'Aquino](#), 17 novembre 1979, OR (19-20 novembre 1979), 2-3, n. 6.
- [35] Ján Pavol II., [Discorso ai partecipanti al Congresso Internazionale Tomistico](#), 13 settembre 1980, OR (14 settembre 1980), 1-2, n. 2.
- [36] Ján Pavol II., apoštolská konštitúcia *Sapientia christiana*, čl. 93, AAS 71 (1979), s. 469 do 499.
- [37] Porov. čl. 81; porov. Pius XI., apoštolská konštitúcia *Deus scientiarum Dominus* (24. mája 1931), AAS 23 (1931), s. 241 do 262, čl. 41 až 46.
- [38] Porov. *Sapientia christiana*, čl. 81a.
- [39] Congregazione per l'Educazione Cattolica, Norme applicative della Costituzione Apostolica *Sapientia christiana* (29 aprile 1979), AAS 71 (1979), 500-521, art. 59, § 1.
- [40] Porov. *Fides et ratio*, n. 77.
- [41] Porov. *Fides et ratio*, n. 105.
- [42] Porov. CIC, kán. 251 a Druhý vatikánsky ekumenický koncil, dekrét *Optatam totius*, n. 15.
- [43] Porov. *Fides et ratio*, n. 75, ktorá odmieta „teória takzvanej „oddelenej“ filozofie“ a jej požiadavku „spravodlivej autonómie filozofovania požaduje nezávislosť myslenia“ potvrdzuje aj druh nezávislosti: „filozofia prejavuje zákonitú snahu byť autonómnym výkonom, ktorý postupuje podľa svojich vlastných zákonov a používa len sily rozumu.“